זון. אויפגאנג 6:30
זון. אונטערגאנג 6:40

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: ווינטי ק— קאלט

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 20, No. 57. Winnipeg, Thur. March 20, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג כ׳ אדר, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY MAR 26 1930

די גאנצע אידישע וועלט טרויערט אויף לאָרד באלפורס טויט

דר. ווייצמאן ברעכט צוזאמען ביי זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט, הערנדיק טרויעריקע נייעס — אידישע געשעפטן געשלאסן אין ארץ-ישראל — ועד לאומי וועט דערקלערן נאציאנאלן טרויער

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, מארט 20 (איטא). — פארמיר טאג בעת די זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט איז אנגענאנגען און איינער האט געדרעט וועגן דער פאליטישער לאגע פון ציוניזם, האט לעאן מאצקין מיטאמאל איבערגעריסן דעם רעדנער און האט אַ דער שיטערטער אנאסירט די טרויעריקע נייעס עס וועגן באלפורס טויט. עס איז גלייך באשלאסן געווארן צו שליסן די זיצונג ווי אַ צייכן פון טרויער.

דאָ איז אונטערגעקומען דר. ווייצמאן, אַ צערודרעטער און מיט צייכנס פון טיפער זאָרג אויף זיין פּנים. ער האט זיך אויפגעשטעלט אויף דער בינע און האט געזאגט:

"עס איז ניט לייכט אויסצודריקן וואס מיר אלע פילן אין דעם איצטיקן מאמענט. באלפור איז פון אונז צוגענומען געווארן און אַ מאמענט ווען מיר נוטשן זיך אין אים אממערסון. עס איז נאך ניט צייט צו ריידן וועגן אַלץ וואס האט אים צוגעבונדן צו אונז. איר ווייסט וואס ער האט געטאן פאר אונז ערשט מיט אַ פּאָר וואכן צוריק, — אַלץ וואס ער איז געווען בכח צו טאָן.

"באלפור קאן אין דער אידישער געשיכטע פארגליכן וועדן בלויז צו כ׳ש׳ן דעם קעניג פון פרס. ווי כרש, איז באלפור געווען דער פירער פון אַ גרויסער אימפּעריע וואס האט נערבעט פאר׳ן צוריקקער פון׳ם אידישן פאלק צו זיין לאנד. אויך אין די צייטן פון כרש׳ן האבן זיך בלויז די ארימע און די שוואכע צוריקגעפערט צום לאנד פון זייערע פאטערס. אבער אויך דאן זיינען די פירער פון פאלק צום סוף אויפגעשטאנען, און זיי האבן געפירט דאס אידישע פאלק צו זיין גרויסקייט.

"אויף דאן זיינען אויפגעשטאנען שונאים פון פאלק, אבער די פירער האבן זיי באזיגט, דערפירנדיק זייער ארבעט צו אַ דערפאלגרייכן סוף.

"איך בין איבערצייגט, אז באלפורס אנדריינק וועט אונז צוזאמענגיין אין אַ איינהייט און וועט אונז האלטן איינער נעבענדן צוזאמען, ברייטנענדיק אונזער גרויסע ארבעט צו אַ גליקלאכן סוף. ד׳ינחם אבלי ציון וירושלים".

דר. ווייצמאן איז דאָ צוזאמענגעבראכן אין אַ געוויין. אַ סך פון די מיטגלידער פון אקציאנס קאמיטעט האבן אויף געוויינט די טרערן פון זייערע אויגן.

אמעריקאנער אידישע און ניט אידישע פירער דריקן אויס זייער צער

ניו־יאָרק, מארט 20 (איטא). — וויצע־פּרעזידענט טשארלס טוירטס איז איינער אויף דעם לאנגן ליסט פון אנגעזעענע אמעריקאנער, וואס האבן דורך דער "איטא" אויסגעדריקט זייער טרויער אויף לאָרד באלפורס טויט.

צווישן די וואס האבן אויסגעדריקט זייער טרויער זיינען דאָ אויך רבי סטיוון ווייז; מארים ראטנבערג, וויצע־פּרעזידענט פון אמעריקאנער ציוניסטישער אָרגאניזאציע; דזשיימס ראָזנבערג, פּרעזידענט פון אמעריקאנער אידישע קאנגרעס, פון דער אמעריקאנער דזשואיש קאמיטע, פון דייוויד ברעס־לער פון דזשיימס מארשאל, פון ריכטער דזשוליען סעק און פון בערנארד דייטש.

עסטרייך. אידן אויפעטרייסלט

ווין, עסטרייך, מארט 20 (איטא) באל־פור׳ס טויט האט אויפגעטרייסלט דאס אידנטום אין עסטרייך. ציוניסטן אָרגאַ־ניזירן טרויער פאראנשטאלטונגען.

די עסטרייכישע פּרעסע האט זיך גע־ווענדעט צו דער ציוניסטישער אָרגאני־זאציע און אין אפיס פון דער אידישער טעלעגראפן אגענטור פאר איינצלהייטן וועגן לאָרד באלפור און פארבינדונג מיט׳ן ציוניזם.

טרויער אין ארץ־ישראל

ירושלים, מארט 20 (איטא). — אַלע העברייאישע צייטונגען האבן דאָ נעכטן אַרויסגעגעבן עקסטראס וועגן לאָרד באל־פור׳ס טויט.

"זיין טויט איז אַן אומגליק פאר׳ן אי־דישן פאלק און ארץ־ישראל". — האבן אייניקע צייטונגען געשריבן.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע און דער ועד־לאומי האבן אָפּגעהאלטן באראַ־טונגען וועגן אַ פאסיקן אויסדרוק פון נאַ־ציאָנאלן טרויער.

כאטש ניט אומדערוואַרטעט האט אבער די נייעס וועגן דעם טויט פון לאָרד־באל־פור דאָ געשאפן זייער אַ געדריקטע שטי־מונג צווישן אַלע קלאסן אידן. אַלע גע־שעפטן זיינען דאָ באלד געשלאסן געווא־רען ווי אַ צייכן פון טרויער.

קעניג. פּרעמיער און אנדערע דריקן אויס זייער טרויער

לאנדאן, מארט 20 (איטא). — פּרע־מיער מעקדאָנאלד האט אויסדריקנדיק זיין טרויער צום בריטישן פאלק געזאגט מיט דעם טויט פון לאָרד באלפור האט זיך פארענדיקט אַ לאנגע און נוצ־לאכער לעבן און דאס גאנצע פאלק וועט פּראַייניקט אויסדריקן דעם טיפסטן טרויער אויף דעם גרויסן פארלוסט.

פילף סנאוורען האט געזאגט: "באל־פור, דער גרויסער שטאטסמאן, איז גע־ווען אַן אומאיבערטרעפלעך פארלאמענ־טארישע שיינע פּערזענלאכקייט, מיט זיין זיך דער אפּאזיציע, כדי צו פארזיכערן די אייניקייט פון׳ם ציוניסטישן פראַקט.

מאיר גראסמאן, רעוויזיאָניסטישער פּר־ער, האט געזאגט, אז די עקזעקוטיווע האט געדארפט דערזיגנירן ווי אַ דעמאָנס־טראציע פאר דער וועלט קעגן דער פאַ־עלסטינער אדמיניסטראציע, אָדער פאר־אייניקן זיך מיט דער אפּאזיציע פאר אַן אייניהייטלאכן פראַקט.

ראבט. שטרייקער, ראדיקאלער ציוניסט פון עסטרייך, האט זיך אויסגעדריקט, אַז די פאלעסטינער געשעענישן זיינען אַ רעס־זולטאט פון שלעכטער שטאטסמאנשאפט פון די ציוניסטישע פירער, וועלכע האבן נים געקאָנט דערגרייכן קיין ענדערונג אין׳ם אידן־פיינטלאכן צוזאמענשטעל פון דער פאלעסטינער אדמיניסטראציע.

העשל פארבשטיין, מזרחי, האט אויך קריטיקירט די עקזעקוטיווע, וואס האט ניט געמאכט גענוג קלאר דעם ציוניסטישן שטאנדפּונקט פאר דער אויספאָרשונג קאָ־מיסיע.

אוסישקין האט געזאגט, אַז איצט וואלט געווען אַ פארברעכן צו זאגן עפּעס וואס זאָל ארויסרופן שפּאלטונגען. ער איז אבער אויף מיט דער מיינונג, אַז די עק־זעקוטיווע האט אזוי שלעכט אָנגעפירט די אידישע טענות פאר דער קאמיסיע, אַז עס האט אויסגעזען ווי די אידן וואלטן זיך געדארפט פארטיידיקן דערפאר וואס מען האט זיי אטאקירט.

בערל לאָקער האט פארטיידיקט די עק־זעקוטיווע און וויצמאנען, דערקלערנדיק, אַז די נאַנצע קריטיק איז אַ פּופּליציאַ פון אומבאקאנטשאפט מיט די פאקטן.

אקציאָנס קאָמיטעט וואַרפט דורך מיט איבערוועגנדיקער מערהייט רעוויזיאָ־ניסטישן קאנגרעס פאַרשלאג

לאָנדאָן, מארט 20 (איטא). — דער אקציאָנס קאָמיטעט האט לעצטן אוונט, נאָך אַן איבעררייס צוליב באלפורס טויט, באנייט די פאָליטישע דעבאטע.

דער פארשלאג פון די רעוויזיאָניסטן, אַז אַן עקסטראָ־אָרדינאַרער קאנגרעס זאָל פאַררופן ווערן אויף קומענדיקן סעפּ־טעמבער, און אַז אַ פאָליטישע קאָמיסיע זאָל דערווייל דערווייל ווערן. מיט אַ 50־פּראָצענטיקער פאַרטרעטערשאפט פון דער אפּאזיציע, וואס זאָל זיין באפעלמעכטיקט צו האנדלען ביז׳ן קאנגרעס, — איז דורכ־געפאלן מיט אַן איבערוועגנדיקער מער־הייט. פאר דעם פארשלאג האבן געשטימט בלויז פינף רעוויזיאָניסטן.

קעגן דעם פארשלאג האבן גערעדט דר. קאראלניק, בערל לאָקער און דר. רופין.

לאָנדאָן, מארט 20 (איטא). — אויף היינטיקער פארמיאָנדיקער זיצונג פון אקציאָנס קאָמיטעט האט דר. ווייצמאן גע־ענטפערט אויף אייניקע באמערקונגען פון די קריטיקער. ער האט קאטעגאריש גע־לייקנט, אַז קאפּלאנסקי זאָל האבן דער־לאנגט אַ מעמאָראנדום דער בריטישער אַרבעטער רעגירונג. אַן דעם וויסן און קעגן דעם גייסט פון דער עקזעקוטיווע.

אַ צאָל פארשיידענע קלאגעס קעגן דער עקזעקוטיווע זיינען אויסגעדריקט געווארן אין פארלויף פון די דיסקוסיעס. מרדכי נוראק, מזרחי, פון לעטלאנד, האט גע־פרעגט, פארוואס האט די עקזעקוטיווע פארנאכלעסיקט די צוגרייטונג פון אַ פּאַ־ליטישן באדן אין זשענעוואַ, און פארוואס האט זי ניט געמאכט קיין געוויסע הנחות צו דער אָפּאזיציע, כדי צו פארזיכערן אַ גוטן לאָקיי־רונג פון דער אידישער פאָלקס־מיינונג. פּרופ. לעווי, פון לעטלאנד, האט געזאגט, אַז אין דער אידישער פאָלקס־מיינונג איז אַ שטאַרקע פאָדערונג אויפן אויפבויען אַ נייע אידישע אָרגאניזאציע, אַן אַ נייע אידישע אָפּזאַצונג, אַן